

Man kan lade det Belmeente og Samvittighedsfulde vederfares fuld Ret; men man kan dog ikke Andet end med Forundring betragte den exceptionelle Stilling, hvori det geistlige Embede efter denne Theorie træder op overfor Loven. Naar man sætter sig ind i denne Stilling, vil man finde det aldeles naturligt, at ethvert Forslag til en kirkelig Organisation, hvorved de kirkelige Love vilde blive til gyldig og gældende Kirkelighed for Alle, som ville høre Folkekirken til, maa fra denne Side blive bekæmpet af yderste Evne og Formue; thi det kan ikke nægtes, at en hvilkensomhelst Ordning af de kirkelige Forhold maa blive trykkende for dem, der i det Kirkelige ikke ville lade anden Lov gælde end Individets Samvittighed. Men det er en gammel Erfaringssandhed, at den ubegrænsede Frihed slider sig selv op, og igjennem Opøsningen netop bereder Omflag til despotisk Undertrykkelse. Det forekommer mig derfor, at en Regering og en Rigsdag, der har det Rald at værne om Friheden just ved at begrænse den ved Lov, ikke kan misfænde Opfordringen til at søge Frihedsaanden i dens Overspænding bragt tilbage indenfor Grændsen, hvor den kan bestaae med Grundlovene for al Samfundsorden og Samfundsvirksomhed.

Foruden den principielle Modstand, som Forslaget, saaledes har maattet friste, har det fremkaldt Indvendinger fra forskjellige Sider med Hensyn deels til Betimeligheden, deels til Sammensætningen af det foreslaaede Kirkeraad. Her er imidlertid ikke nogen fuldkommen Mangel paa Enighed. Det bliver her indrømmet fra mere end een Side, at en Kirkefrihed uden Maal og Begrænsning fører til Opøsning og Søndersplittelse af alt kirkeligt Samfund, og at det derfor er nødvendigt, at Noget gøres for at imødegaae en saadan Retning. Det Haab bør altsaa ikke opgives, at det ved fortsat Behandling vil kunne lykkes at bringe Ansøufserne noget nærmere.

Hvad for det Første Betimeligheden angaaer, da kan det vistnok ikke være nogen vanskelig Opgave at paavise, at Bestræbelsen efter at organisere den kirkelige Lovgivningsmagt vil faae at kæmpe med mange og man-

gefflags Hindringer. Ingen kan borge for, at det foreslaaede Kirkeraad vil blive sammensat saaledes, at det i Sandhed kan gælde for en Repræsentation af Folkekirken, at det vil lykkes at bringe et saadant Maal af kristelig Indsigt og Interesse ind i samme, at den kan findes hos det overveiende Fleertal af dets Medlemmer. Det kan fremdeles forudses, at de selsomme Modsatninger, som bryde sig mod hverandre i den kirkelige Verden, ville trænge sig ind i Kirkeraadet og dets Forhandlinger. Og endelig er det en Mulighed, hvorpaa man maa være fattet, at en nogenslunde determineret Lovgivningsvirksomhed paa Kirkens Omraade vil have til Følge Udtrædelse og Opøsning fra deres Side, som ikke ville opgive paa de kirkelige Enemærker selv at være Herrer og Lovgivere. Men, skulde hermed Noget være godtgjort imod Betimeligheden af nu at lægge Haand paa Kirkeforfatningsværket, saa maatte det idetmindste kunne bringes til nogen Sandsynlighed, at den nærværende Tid er at betragte som en religiøs Overgangstid, der skulde kunne ventes snart at være gennemstridt, saaledes at derefter de kirkelige Spændinger ville tabe deres Voldsomhed, de kirkelige Modsatninger deres Skarphed, og at der da med større Bequemmelighed og under mere lovende Bærelser skulde kunne lægges Haand paa Kirkeforfatningsværket. Men neppe kan nogen Forventning være mere blottet for historisk Grund. Man pleier vistnok at vise tilbage fra de nærværende Stridstider til Kirkens tidligere Dage, hvor det synes, at Kirken har haft Fred og Enighed paa fælles Troesgrund; men der er meget, overmaade meget Blandværk, der her skyder sig ind i Betragtningen. De samme Hovedretninger i religiøs Stemning og Tankemaade have til alle Tider staaet imod hverandre, og lignende Punkter i Læren have til alle Tider staaet som Stridspunkter, idetmindste i den dybere Grund. Men naturligviis, saa længe Kirken endnu stod som en Magt, rustet til Lænderne med aandelige Vaaben og med de verdslige Vaaben i Ryggen, ja, da kunde det kun være undtagelsesviis, at der var Frimodighed til at lade egen Overbevissning træde op mod den imponerende og truende Myndighed. Derimod, efterat Reli-